СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

РІК XLVIII. Ч. 50. Джерзі Сити, Н. Дж., пятниця, 1-го березня 1940. No. 50. Jersey City, N. J., Friday, March 1, 1940. VOL. XLVIII.

ТРИ ЦЕНТИ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ. ПЯТЬ ЦЕНТІВ ЗА ГРАНИЦЕЮ ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВ АМЕРИКИ. Тел. „Свободи": BErgen 4-0237. — Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1016, 4-0807. THREE CENTS IN THE UNITED STATES OF AMERICA. FIVE CENTS ELSEWHERE.

ПОЗИЧКУ ФІНЛЯНДІЇ УХВАЛЕНО

ВАШИНҐТОН. — Нарешті конгрес ухвалив позичку Фінляндії у висоті 20 міліонів долярів, але з застереженнями. Фактично в часі дебати навіть не вжито слова „Фінляндія", а говорено цілий час про те, щоб збільшити право федерального банку на імпорт-експорт зо сто міліонів до двіста, даючи в той спосіб йому можливість дати Фінляндії позичку на 20 міліонів, і на таку саму позичку Китаєві. Коли в конґресі заряджено, щоб голосування над тою справою відбулось поодиноко, конгресмени спротивились тому, бо не хотіли, щоби було записане їх назвище, на що вони голосували. Ця обережність стоїть у звязку з тим, що є побоювання, що така позичка готова причинитись до втягнення Америки до війни.

Деякі конгресмени, серед них Динґел, явно висказувалися в обороні Фінляндії і дослівно говорили: „Фінляндія потребує речей, якими вона моглаб оборонити себе. Ми обмежуємо позичку до пудру, шовкових штанців та крему, коли ми знаємо, що фінам потрібно шрапнелів, шроту, кільчастих дротів і всіх інших відстрашаючих пекольних знарядів, щоб вони могли спинити наступ антихриста і його диявольських полків". Подібне говорили конгресмени Ітон, Селер, Фиш і інші.

ПОСПІШНА БУДОВА ФЛЬОТИ.

ВАШИНҐТОН. — Секретар маринарки Едисон заявив, що будова воєнних американських кораблів поступає значно вперед та випереджує уложені пляни. Він сказав, що нові, тяжкі 45,000-тонові бойові кораблі будуть такі, що Америка зможе бути гордою на них. Вони мають знамениті воєнні машини на собі.

ПРОТИ ДОШКУЛЬНИХ ПИТАНЬ У ЦЕНЗУСІ.

ВАШИНҐТОН. — Сенатори висказувались проти того, щоб у цьогорічнім цензусі урядники ставили людям запити, скільки вони мають грошей, скільки довгів та які морґеджі. Бо це без потреби, казали сенатори. Цензусові урядники звичайно є місцеві люди. З якої рації вони мають вивідувати про фінансовий стан своїх сусідів? Сенатор Тобі сказав, що „в той спосіб можуть поступати Сталін і Гітлер у себе, але не в вільній Америці".

РЕОРҐАНІЗАЦІЯ ПУБЛИЧНИХ УЖИТОЧНОСТЕЙ.

ВАШИНҐТОН. — Федеральна комісія взялася за реорґанізацію девятьох компаній публичних ужиточностей, які разом мають 14 біліонів майна. Наперед комісія взялася до двох: „Електрик Бонд енд Шер Ко." та „Інджинірс Поблик Сервис Ко." Дві названі компанії розпоряджають майном трьох біліонів долярів.

ҐАРНЕР В ІЛІНОЙСЬКИХ ПРАВИБОРАХ.

ШІКАҐО. — Представники Джана Ґарнера, аспіранта на президентського кандидата з боку Демократичної Партії, заявили, що вони будуть поборювати третю кандидатуру президента Рузвелта і зроблять з цього головну тему в своїй виборчій кампанії. Для тої цілі вже виготовлено відповідну літературу.

ПОВІНЬ У КАЛІФОРНІЇ.

САН ФРАНСІСКО. — В північній Каліфорнії внаслідок дощів і обриву хмари повстали великі повені, що знищили багато домів, позаливали деякі міста та, загалом, накоїли коло міліона долярів шкоди. Коло пятьох тисяч людей є бездомні. В кількох місцевостях вода захопила групи людей по островцях і звідти вони очікують рятунку. Є також жертви в людях.

ЩЕ ОДНА БИТВА КОЛО УРУҐВАЮ?

МОНТЕВІДЕО (Уруґвай). — Загадкові приїзди і відїзди анґлійських воєнних кораблів дають людям до думання, що недалеко берегів Уруґваю готуються до ще одної великої морської битви, подібної до тої, що була з „Ґрафом Спе". Пристань у Монтевідео відвідали кілька великих анґлійських кружляків, які, набравши велику скількість опалових і харчевих запасів, поспішно удалися знов на море. Невтральні кораблі, переїжджаючи через море, завважили 50 миль від берегів Уруґваю анґлійський ескадрон, зложений з пятьох бойових кораблів. Кажуть, що на тамошніх водах бушує ще один німецький бойовий корабель, подібний до „Ґрафа Спе".

ДУМАЮТЬ ПРО ПОВОЄННІ ЧАСИ.

ВАШИНҐТОН. — Секретар стейту Кордел Гол заявив, що невтральні краї прихильно відносяться до думки, що вже тепер треба приготовляти плян, якби охоронити світ від заливу тоталізму, що наступить з хвилею, як закінчиться європейська війна. Коли ж у тій справі не зарадиться то той тоталізм буде страшніший від теперішнього, казав Гол.

БУДУЮТЬ ВЕЛИКИЙ ЛІТАК

НЮ ЙОРК. — Летунський інжинір Ґлен Мартин сказав, що в американських фабриках виготовлено пляни будови літака, що важитиме 250,000 фунтів і могтиме без перерви летіти 11,000 миль.

ЖЕРТВА ПАПІРОСКИ

У своїм мешканні при 99. вулиці в Ню Йорку згоріла 40-літня пані Марія Гарвей. Її домашня собака вдушилася від диму. На щастя, пожар не поширився на інші мешкання дому, бо це мешкання було на найвищому поверсі.

Розсліди пожарників показують, що пожар почався від папіроски. Пожар відкрив інший мешканець дому, котрий, побачивши дим, що виходив з мешкання пані Гарвей, а не можучи дістатися до мешкання, зателефонував до пожарної стації.

СМЕРТЬ ВІД ДИВНОГО ВИПАДКУ

У мешканні Чарлза Ґебина, залізничого оливара в Ню Йорку, знайдено тіла його і його товариша, Чарлза Гаселбека, закостенілі коло радія. Удушив їх видно ґаз, що виходив з курків кухонної печи в кухні.

Як поліція догадується, Ґебин наставив на піч у баняку своїх „оверолси", щоб їх виварити з бруду. Вода вбігла й загасила вогонь. Заслухані в радіову програму, товариші не зачули ґазу й задушилися.

МІСТО НЮ ЙОРК ЩЕ ДАЛІ БЕЗ ВОДИ

Не зважаючи на те, що останніми днями падали дощі й снігн, збірники води в місті Ню Йорку ще далі відчувають недостачу води. Дощі додали до міських збірників коло 25 біліонів ґальонів води, але це виповнило їх лише до 60% їх поемности. Через те міський уряд іще раз остерігає мешканців Ню Йорку вживати воду ощадно.

Сусідуюче з Ню Йорком місто Йонкерс думає піднести оплату за воду.

ВЕЛИЧЕЗНІ СОВЕТСЬКІ ВТРАТИ

ЛОНДОН. — Сер Пол Дюкс, що займався розвідчою службою в Советах, а тепер вернувся з фінського фронту, каже, що Совети втратили в Фінляндії впродовж трьох місяців вбитими пів міліона жовнірів. Фіни знищили коло 1,500 советських поїздів і понад 500 совєтських літаків. Але, казав Дюкс, те все є для Советів нічим, бо вони можуть висилати на фронт ї до 15 міліонів людей. Тому треба дати фінам негайну допомогу в зброї й людях.

УПЕРСЯ Й ПІДЕ НА СМЕРТЬ

У карному суді в Ню Йорку засуджено на смерть Бенджеміна Ертела, котрий, поставлений на суд за вбивство детектива Фолія, не захотів ні покликати свідків у своїй обороні, ні самий зізнавати.

За вбивство того детектива пішли вже три інші люди на електричне крісло, а два відсиджують довгу вязницю.

ЗАГАДКОВА НАПАСТЬ НА ВІКНА ПІДПРИЄМСТВА

Пекарське підприємство Ґензкома в Ню Йорку повідомило поліцію, що в його 8 крамницях, з того числа 5 у Мангетені, 1 в Бронксі і 2 в Квінсі, хтось подіравив вікна кулями, видно вистріленими з повітряної рушниці.

Підприємство не розуміє мотиву вандалізму, бо воно не має ніякого клопоту з робітниками.

ДО ВЯЗНИЦІ ЗА БЕЗПРАВНЕ ЗДОБУВАННЯ КЛІЄНТІВ

У нюйорськім карнім суді покінчився процес проти 14 адвокатів і їх помічників, що добували для адвокатів клієнтів, „вганяючи за амбуляксами".

Обвинувачені дістали ріжні вязничні кари, від 30 днів до 3 років.

Адвокатам крім цього грозить слідство перед палатою адвокатів.

ШІСТЬ МІСЯЦІВ ТЮРМИ ЗА ПРОТИВОЄННІ ЛЕТЮЧКИ

Поліцийний суд у Монтреалі засудив двох місцевих большевиків на заплачення $500 грошевої кари або шість місяців тюрми за поширювання противоєнної летючки, виданої комуністичною патією.

ПОЗИВАЄ ЮНІЮ ЗА ПІВ МІЛІОНА ДОЛЯРІВ

Консолидейтед Терминел Ко., підприємство для виробу леду, пізвало до суду в Дистрикті Коломбія юнію візників за те, що ця своєю поведінкою довела безправно спілку до втрати бизнесу вартости пів міліона долярів.

Внаслідок цього позву судові прийдеться вирішити питання, чи юнія відповідає за шкоди, які поносить підприємець підчас боротьби між підприємцем і робітниками.

ШКОЛА МАЄ МІЛІОНОВИЙ НЕДОБІР

Роберт Гочинс, президент Шікаґовського університету, заявив на бенкеті бувших студентів того університету в Ґотелю Делмоніко в Ню Йорку, що університет мав у минулому році 1 міліон 200 тисяч долярів недобору.

Він подав за причину недобору зменшення приходів із записів для університету.

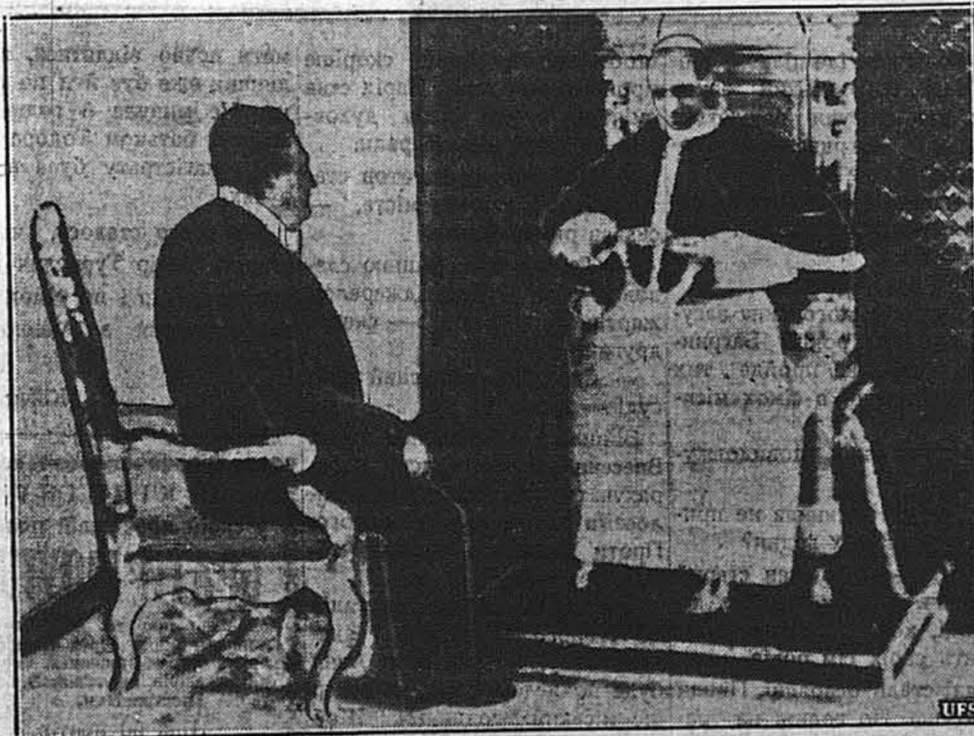
ШВАЙЦАРІЯ ПОДВОЮЄ ПРОСТІР НА СВІТОВІЙ ВИСТАВІ

Швайцарський генеральний комісар для Світової Вистави в Ню Йорку в 1940. році підписав з виставовою корпорацією контракт, на основі котрого наняв для Швайцарії два рази більше простору, ніж вона займала в минулому році.

Комісар каже, що Швайцарія хоче запізнати Америку зо ще іншими своїми виробами.

90,000 КАНАДИЙЦІВ В АКТИВНІЙ ВОЄННІЙ СЛУЖБІ.

Департамент краєвої оборони подає, що загальне число канадійського війська виносить 90,000. Те число включає сухопутну армію, маринарку й повітряну фльоту.

ЗА МИР.

Стріча Майрона Тейлора, представника президента Рузвелта, з папою Пієм XII. у Ватикані. (Світлину переслано телеграфічно до Лондону, а звідти радіом до Америки).

ВЕЛЕСОВІ ВРУЧЕНО МЕМОРІЯЛ У СПРАВІ НЕЗАЛЕЖНОЇ УКРАЇНИ

РИМ. — Кореспондент часопису „Ди Ню Йорк Таймс" подає з Риму, що американський підсекретар стейту Сомнер Велес, прибувши до Европи, став відразу центральною дипломатичною фігурою. Кожний хоче, щоб його вислухати, а дехто навіть відгрожується. І це відноситься, каже кореспондент, до Італії, Німеччини, Франції й Великої Британії. Навіть українці вспіли вручити Велесові меморіял з доманганням незалежної України в новій Европі.

НЕ ЙТИ ДО ВІЙНИ З СОВЕТАМИ.

ЛОНДОН. — Таке дораджує Анґлії Ллойд Джордж, британійський премієр з часів першої світової війни. Каже звернути тепер головну увагу на справу виживлення населення, бо ця справа стоїть тепер в Анґлії далеко гірше, ніж стояла за першої світової війни. Це важне, казав Ллойд Джордж, ще з того боку, що Німеччина тепер під тим оглядом стоїть краще від Анґлії.

ПОЛЯКИ СУДЯТЬ СВОЇХ ҐЕНЕРАЛІВ.

ПАРИЖ. — Польський полевий суд загнав до тюрми ґенерала Домб-Бернацкого, а ґен. Людомира Райского засудив на 10 місяців тюрми. Обидвом закидують проступки і занедбання в підготові оборони держави. Ґен. Бернацкі був перед війною інспектором польської армії, а ґен. Райскі був командантом воєнного летунства.

ХОЧУТЬ КОНТРОЛЮВАТИ ВЛАДИВОСТОК.

ЛОНДОН. — В Анґлії є тепер переконання, що Німеччина одержує багато американських товарів через торговлі Советів зо Злученими Державами. Ті товари доходять з Америки до Владивостока, а звідти перевозять їх залізницею до Німеччини. Ось тому хоче Анґлія поширити бльокаду Німеччини ще й на Владивосток і в тій цілі вже веде переговори з Канадою і Злученими Державами.

ОБІЦЮЮТЬ ЩЕ ОДНУ „ҐАРАНТІЮ".

БУКАРЕШТ. — Німеччина пропонує Румунії ґарантію її теперішніх границь у заміну за нафту і пшеницю. Каже, що вплине на Мадярщину, Болгарію і Совети, щоб вони занехали домагатись від Румунії територіяльних зворотів. Пропозиція ця звучить для Румунії дуже гарно. Та мало є таких, щоб їй дали віру і наразили Румунію на гнів аліянтів.

НА ЧОЛІ ОХОТНИКІВ.

ЛОНДОН. — Кермит Рузвелт, син померлого американського президента Теодора Рузвелта, що служив у британійській армії в ранзі майора, зрезиґнував з цеї служби і стане на чолі анґлійських добровольців, що зголосились до війни з Советами, а в обороні Фінляндії.

ЧОМУ БЕРУТЬ ПОЛОНЕНИХ?

ПАРИЖ. — Німці забрали в останніх днях більшу скількість французьких жовнірів у неволю. Французи кажуть, що це їм потрібне правдоподібно для розвідочних цілей. Хочуть знати, як розкинена французька армія.

АНҐЛІЙЦІ НАД БЕРЛІНОМ.

ЛОНДОН. — Упродовж 24 годин анґлійські летуни були двічі над Берліном і скидали летючки. Літали вони також і над іншими німецькими містами, а також і над пристанями. Це вже четвертий раз, від початку війни, британійське воєнне командування повідомляє про такі лети над Берліном.

НІМЦІ НАД ФРАНЦІЄЮ.

ПАРИЖ. — Німецькі літаки чути було над Парижем, або близько нього. Від протилетунської стрілянини було кілька осіб ранених. Доносять з ріжних сторін Франції, що там теж були німецькі летуни.

ВІЙНА, ЧИ МИР?

СТОКГОЛЬМ. — Німеччина пробує замирити Совети з Фінляндією. Але не йде, бо Совети домагаються повної капітуляції з боку Фінляндії.

ГЕЛЬСІНКІ. — Фінська преса пише, що для фінів нема миру за всяку ціну, а є тільки такий мир, який ґарантує ненарушеність і незалежність Фінляндії. Назагал панує переконання, що з Советами неможливе справжнє замирення.

ОБІД У ЧЕСТЬ АМЕРИКАНСЬКОГО АМБАСАДОРА.

МОСКВА. — Вячеслав Молотов, совєтський премієр і комісар заграничних справ, дав приняття в честь американського амбасадора Лоренса Стайнгарда, яке тревало три години. Присутні обговорювали „щиро" й „по джентельменськи" проблєми, що обходять Совети і Злучені Держави.

НЕМА ПОРОЗУМІННЯ.

ПАТНА (Індія). — Індійський провідник Ґанді каже, що те, що говорить Анґлія про воєнні цілі, не відноситься до Індії, бо Анґлія не хоче віддати влади краю в руки індійського народу.

"SVOBODA" (UKRAINIAN DAILY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays by the Ukrainian Press and Book Company, Inc. at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

Письменний текст оголошення має бути в адміністрації 48 годин перед появою числа, в котрім оголошуючий хоче мати своє оголошення.

За оголошення редакція не відповідає.

ПЕРЕДПЛАТА:		SUBSCRIPTION RATES:	
Поодиноке число три центи.		Three cents a copy	
На рік	$6.00	One year	$6.00
На пів року	$3.25	Six months	$3.25
На три місяці	$1.75	Three months	$1.75
Число з суботи (з англійською частиною):		Saturday's Issue (with Ukrainian Weekly):	
На рік	$2.00	One year	$2.00
На пів року	$1.25	Six months	$1.25
В Джерзі Сити і Заграницею:		Foreign and Jersey City Rates:	
На рік	$9.00	One year	$9.00
На пів року	$4.75	Six months	$.745
На три місяці	$2.50	Three months	$2.50

Адреса: "SVOBODA", P. O. Box 346, JERSEY CITY, N. J.

"FREE EUROPE" ЗА НОВУ НЕВОЛЮ

Перед нами найновіше число лондонського журналу „Free Europe" з 9. лютого б. р. Не знаємо ближче, хто є основником цього журналу, що зачав недавно виходити. Але можна догауватися, звідки йдуть фонди. Журнал є протинімецький і протисовєтський і є за відбудову Польщі й Чехословаччини. У тому розумінні є він за „вільну Европу", на що вказує назва журналу.

Нас обходить найбільше те, що має бути в тій новій і „вільній Европі" з українським народом і Україною. Про це можемо дізнатись от хочби з того числа журналу, яке щойно надійшло. В ньому згадується за інтервю нового польського президента Володислава Рачкевича, дане анґлійському журналістові, а друковане в анґлійській пресі й таким робом поширене в світі. Цей польський президент заповідає, що аліянти виграють, а програють Німеччина і Росія. Він каже, що вернуться назад до Польщі також і ті землі, що їх тепер загарбала Росія, а Польща, запевняє польський президент, вийде з цеї катастрофи сильнішою і більшою.

У тім самім числі згаданого журналу виступає москаль Гліб Струве й обговорює будучу приязнь між будучою Росією і Польщею. Він переконує Польщу, що вона буде тоді сильною й обезпеченою, коли граничитиме з сильною Росією, очевидно, не большевицькою, а новою, „вільною Росією". Ось та „нова вільна Росія", пише Струве, мусить обовязково далі держати при собі й українські землі, бо тільки тоді вона буде дійсно „сильною". Він ніяк не може погодитися з тими, що думають про поділ Росії й про створення незалежної Української Республики, що розділювалаб Росію і Польщу. Це, каже Струве, було би погубою для самої Польщі й тих народів, що потребують опіки великої й сильної Росії перед німецькою загрозою. Така Україна, каже Струве, булаб слабою, а Німеччина використовувалаб її для своїх інтриґ. Колиб одначе та Україна була під впливом Польщі, то це знову булоб причиною незгоди між Росією і Польщею. Так чи сяк — незалежної України не треба.

Не хочемо розводитися ширше над тими всіми проєктами „нової й вільної Европи". А згадуємо за те тільки тому, щоб вказати на негайну потребу зорґанізування інформаційної акції серед аліянтів з українського боку, щоб вбивати хоч частинно гадючу роботу протиукраїнських чинників. Ось і тому так потрібна тепер консолідація наших сил в Америці. Бож треба праці й треба зібрати між народом гроші на ту оборонну акцію. Вороги України не сплять. Уже тепер підготовляють „мирові переговори" в такий спосіб, щоб знову не було місця для України в новій, будучій Европі. Виходить на таке, що хто не бравсяб ту бідну Европу порядкувати, то таки не відчуває потреби говорити про визволення українського народу. Нові „визвольники"-теоретики, ні трошки не ріжняться від старих грішників-реакціонерів і гнобителів в теорії й практиці.

УКРАЇНЦІ В РУМУНІЇ: УКРАЇНСЬКА НАРОДНЯ СПІЛЬНОТА

I.

Американські кореспонденти донесли про „новий курс" румунської політики супроти українців у Румунії. Це відноситься головно до українців, що живуть на Буковині, де українська національна свідомість найбільша і де до першої світової війни розвивалось українське життя досить буйно. Як Буковина попала під Румунію, зачалося послідовне нищення всього українського національного доробку, включно з українською церквою. Тепер, як доносять, українці дістають деякі полекші. Між іншим дістали те, що мали вже давно: українського сенатора. Ці полекші звязані з політикою нової румунської політичної орґанізації „Фронт Національного Відродження", яка є тепер при владі. У звязку з цею орґанізацією повстала нова українська політична орґанізація, що зветься **„Українська Народня Спільнота".** Буковинський часопис „Нова Рада" подає витяг з орґанізаційного уставу цеї орґанізації. Читаємо там таке:

1. Українська Народня Спільнота в Румунії є орґанізованим обєднанням усіх українських земляків у Румунії, що мають румунське громадянство. Вона обіймає в своїй орґанізації все народнє життя корінного українства в Румунії й заступає перед державою цілість інтересів українського народу в Румунії.

2. Щоб можна сповнити ці завдання, треба втягнути в ряди спільноти всі чинні сили українців відповідно до їх спосібностей і здібностей, а таксамо відповідно до їх особливої підготови й вишколення. А дальше треба їх зробити здатними до дальшої праці через плянове доповняльне вишколення в земляцьких і практичних питаннях та через світоглядне виховання.

3. Засобами до скупчення, впорядкування й вишколення сил є орґанізація. Першим завданням орґанізації є з одної сторони використати через ясний розділ праці всі сили й обхопити всі ділянки праці, а з другої сторони запобігти, щоб не спричинити шкід, занадто перетяживши одного, або другого члена спільноти.

4. Вартість праці у народній спільноті не залежить від становища, що його займає поодинокий керівник, а від якости виконаної праці, бо й найменший керівник, що виконує совісно й точно свої обовязки, має більшу вартість, як високий керівник, що працює недбало.

Обовязки й права членів Народньої Спільноти.

5. Кожний земляк, що признається до українства й виповняє свої обовязки супроти Народньої Спільноти, має право вважати себе членом Української Народньої Спільноти в Румунії.

6. Українська Народня Спільнота в Румунії змагає до того, щоб втягнути кожного земляка в ряди спільноти й зробити з нього корисного члена.

7. Кожний земляк є обовязаний: а) ясно й просто признаватися до свого народу й завжди поводитися згідно з честю й повагою українського народу, б) держатися здалека від усяких звязків рухів, шкідливих народові й ворожих державі, в) виконувати вказівки Народньої Спільноти й на кожний зазив ставитися до праці для цілости, г) платити народній податок відповідно до своїх матеріяльних сил.

8. Нарушення обовязків супроти Народньої Спільноти передається мировим судам. Вони накладають кари у випадках грубого й поносного нарушення обовязків, аж до виключення з рядів суспільности.

9. Найвищим провідним урядом Української Народньої Спільноти в Румунії є Краєва Управа. Її круг ділання обіймає цілий простір держави.

II.

Українська Народня Спільнота повстала на підставі умови між українським політичним проводом і румунським урядом. Є вона частиною Фронту Національного Відродження, а існує в ньому як окрема національна секція, прзначена для культурних, соціяльних і економічних потреб українського народу в Румунії. Головою цеї Спільноти є **д-р Володимир Залозецький,** відомий український діяч, що завжди намагався вести **угодову** політику і таким чином добиватися якихсь прав для українського народу в Румунії. Так треба глядіти і на теперішню політику. Про „Спільноту" читаємо в „Новій Раді" таке:

Спільнота, збірнота якогсь народу, це те саме, що ми, українці, звикли звати **громадою.** От хочби такі приповідки: „Громада великий чоловік" або „Громада по нитці, бідному сорочка".

До недавного часу знали ми тільки віроісповідні громади. Члени певного віроісповідання, релігії, орґанізували свою віроісповідну громаду, що мала піклуватися всіми справами: церквою, її майном, платнею священиків, урядовців, поширенням церковної орґанізації, збиранням фондів і т. п. У нас знані зо своєї взірцевої орґанізації жидівська віроісповідна громада, німецька євангельська й інші.

На взір релігійних громад почато в останнім часі творити й національні громади, національні спільноти. Так, як люди тієї самої релігії творять церковну, релігійну спільноту, так і члени якоїнебудь нації, це значить люди, що говорять тією самою мовою, мають ті самі звичаї й обичаї і знають, хто вони й признаються до одного національного гурту — творять для забезпечення свойого національного й культурного життя, поглиблення й поширення його у всіх ділянках — національну громаду, **національну спільноту.**

Завданням спільноти є гуртувати людей, орґанізувати, дбати про спільні культурні й соціяльні потреби, творити всякі інституції, просвітні, економіні й соціяльні, усувати всі незгоди між членами нації й усе, що стоїть на перешкоді до нашого культурного піднесення, матеріяльного збагачення і т. п.

Національна Спільнота це національна орґанізація для всіх членів нації, без ріжниці, чи він учений, чи невчений, міщанин, селянин, чи інтеліґент, убогий, чи багатий. Невчених навчити, вбогим помогти, безробітним дати роботу й т. п.

Спільнота має навчити нас у практиці тої правди: **Всі за одного, а один за всіх.** Всі ми сини одної нації, всі ми маємо право на життя, на життя, гідне людини. Поодинокий член спільноти має мати почуття, що він не один, що він не пропаде, бо за ним стоїть могутня орґанізація — Спільнота.

КОМАНДИРІ ФРАНЦУЗЬКОЇ АРМІЇ

На цю тему пише відомий французький журналіст **Раймонд Рекулі** в паризькому тижневику **„Ґренґуар".** Читаємо там:

Якщо бувший учасник світової війни так, як це є справа у мойому випадку, відвідує теперішній фронт, він не знаходить жадного контрасту, коли йде про склад поодиноких частин, беручи під увагу величезне збільшення воєнного матеріялу.

Підчас довгого тривання першої світової війни французька армія глибоко себе змодифікувала. Ця з 1914 р. і ця з 1918 цілком не були подібні одна до другої. Головно курінь був дуже змінений. Замісць бути зложеним із самих піхотинців, він став збиранною справжніх спеціялістів.

Якщо за час чотирьох років наступили такі зміни, то ви можете собі уявити, які переміни пороблено в армії, що боронить тепер наші границі, за той час.

Курінь з багатьома своїми машинами, з механізованими елементами, став майже такий скомплікований, як колись була дивізія.

Ця ріжнородність, спеціялізація і т. п. мають також чималий відгук на ґенеральних штабах. І там зайшли глибокі й численні зміни.

Я бачив підчас світової війни, які були орґани командування при головних штабах, бо був у близькім звязку з такими великими військовими шефами, як Жофр, Фош, Петен, Франше, д'Есперей, Кастелью, Ґуро, Манджен, Вейґан, Гумберт, не згадуючи цілої низки інших, менше знаних.

Між великими командантами теперішньої війни я вже бачив ґенералів: Ґамелена, Жоржа, Претеля, Рекен, Конде й інших. У них я знаходжу ці самі професійні спільности та ці самі ріжниці індивідуальних рис.

Якість їх інтеліґенції рівноважиться з якістю характеру й енерґією волі. Орґанізація армії, що обнимає 4—5 міліонів людей, є подумана в найменших подробицях. Кожний працює по своїх силах для спільної справи.

Шефи ґенеральних штабів, ґенерали бриґади чи полковники, є всі молоді люди, здецидовані. Уявіть собі, яка то велика праця, щоб вдержати таку велику машину. Ці тисячні проблеми транспорту та цілого існування можуть бути розвязані хіба тільки людьми, що знають своє ремесло, що мають у найвищому ступні розвинене почуття порядку та прецизії.

Ці прямо чудові висліди вимагають надзвичайно зусильної праці. Ріжні відділи, як 1-ший (число війська, узброєння), 2-гий (розвідка), 3-тій (оперативний), і 4-тий (транспорт) не знають 8-годинного дня праці, ні недільного відпочинку.

В ґенеральному штабі працюють далеко більше, як за мого часу, де також не дармовано. Життя цілком відмінне від того, яке провадиться по замках. Все є посвячене вимогам служби, яку треба виконувати за всяку ціну й перед усім іншим. Приміщення промовляє за те, щоби було якнайменше концентрації, що не є бажане. Відносно харчу, то я запримітив те саме явище, що за минулої війни: кращий харч назагал для тих, що воюють, ніж у штабах.

Одно з найбільше делікатних питань, це звязок, бо кольосальна машина функціонує лише тоді, коли ріжні орґани співділають, коли між командуванням і тими, що виконують прикази, виконуються передачі легко й справно.

Великою болячкою московської армії, ще за часів царату, була лиха служба звязку. Це завважив я підчас японсько-російської війни в Манджурії, потім дванацять літ пізніше підчас світової війни, коли я обїхав цілий російський фронт. У такій битві, як під Таненберґом, у якій Леон Доде вбачає типову московську поразку, одною з найголовніших причин поразки були: зла орґанізація командування і брак звязку між арміями Ренекампфа й Самсонова. Кожний з них двох оперував окремо, на свій власний рахунок.

Ці важкі браки, помножені через десять, знаходяться напевно й у совєтській армії. Те, що діється в Фінляндії, багато говорить про брак звязку та орґанізації совєтської армії.

В нашій армії в 1914 р. звязок був знаменито зорґанізований. Жофр, через свій безнастанний перелет з одного штабу до другого, держав усе в своїй руці.

Наслідники й учні Жофра та Фоша, Ґамелен і Жорж, ідуть слідами своїх знаменитих попередників.

ЛИСТУВАННЯ РЕДАКЦІЇ

І. В., Москав, Айдаго. — Ваші завваги слушні. Розуміємо Ваше обурення, коли Ви самі були живим свідком того, як поводились польські поліцаї з українськими священиками та що діялося в „католицькій" Польщі з українськими гробами чи богослужбами, що їх відправляли українські католицькі священики. Очевидно, що про це повинен був Ватикан також так голосно говорити, як тепер заговорив про переслідування польських церков і польського духовенства. Щодо листа, одержаного з краю, то просимо його надіслати.

С. М. Філядельфія, Па. — До звіту жертв зо свята героїв, що відбулось 24 грудня 1939, **додати: С.** Поперечний $2, Мазепа $2, Рибачок $1.

ПЕРЕПИСКА АДМІНІСТРАЦІЇ

У СПРАВІ ОГОЛОШЕННЯ ДОКЛАДУ П. КЛИМЕНКА. — 19. лютого прийшли до адміністрації Свободи від сотень Чорноморської Січи в Нюарку й Ню Йорку оголошення про два доклади п. сотника Л. Клименка, в котрих говорено про п. Клименка як про обласного команданта Карп. Січи й представника Українського Червоного Хреста. При тому в одному оголошені писалося про нього як про представника Українського Червоного Хреста в краю.

З огляду на обовязуючий тепер закон про невтральність адміністрація Свободи хотіла мати потвердження заяв оголошень та вияснення, що саме треба розуміти під словами „в краю". 19. лютого Адміністрація написала відповідне письмо до обох сотень Чорноморської Січи.

Дня 21. лютого мала адміністрація телефоновий запит у справі оголошення. Розмовляючий подав, що він зветься Іванів і говорить в імені Чорноморської Січи і запевняв, що п. Клименко має право промовляти іменем Карп. Січи й Українського Червоного Хреста та що під словами „в краю" треба розуміти „в Братиславі". Адміністрація приняла ці вияснення як вистарчаючі, але з огляду на те, що таких справ ґазета не може вирішити на основі телефонічної розмови, адміністрація просила, щоби Чорноморська Січ вислала негайно до адміністрації письменне потвердження телефонічної розмови. Сказала Адміністрація: якщо таке письмо наспіє в пятницю, 23. лютого, рано, то не буде причини, чому це оголошення не мало би бути поміщене в числі, що вийде того дня з датою 24. лютого. Як письмо буде вислане негайно, адміністрація була певна, що воно буде в її руках 23. лютого рано, і вона була готова повідомити про свою рішення розмовляючого телефнічно. З огляду на те, що розмовляючий не має телефону, він сказав, що самий зателефонує.

У пятницю, 23. лютого, ні потім адміністрація письма такого не дістала й до неї ніхто в тій справі не телефонував. Через це не могла помістити оголошення в справі докладу в Нюарку. Оголошення Чорн. Січи в Ню Йорку може бути поміщене, якщо вона начас пришле адміністрації письменну заяву про ту справу.

К. М.

Чвалаючий годинник

(Небилиця).

(5)

Старий мав тепер роботу. Маґістрат просив його, щоб направив годинник. Він обіцяв, що на Великдень годинник знов буде йти так, як це донедавна було. Люди в місті вже тепер тішилися, що в ту днину, коли воскресне Спаситель роду людського, з міської вежі когут знову забалакає. Багриняни рахували дні і години, коли це станеться, такі були нетерпеливі.

Пару днів перед святами старий Туркулич від рана до ночі сидів на вежі і довбав, клепав, крутив, прикручував. В полудне Великої неділі, коли ринок повний був нетерпеливо вижидаючого народу, вказівки годинника рушили з місця. Юрба в ринку привитала це голосним „ура!"

Радість була велика, та не довго. Годинник рушив, та не йшов. Годинник гнав чвалом! Вказівка, що показувала години, робила дванацять годин у шістьдесятьох мінутах. Когут, котрий раніше виходив що дванацять годин, тепер показувався що шістьдесять мінут і кричав:

„Православні, бережіться!"

— Це погана ворожба! — говорили з трівогою забобонні. — Прийде якесь велике нещастя.

Три найстарші радні побігли до німого Туркулича.

— Нещастя сталося, — говорили задихані. — Ратушевий годинник збожеволів.

По лиці старого промайнув злорадний усміх. Взяв крейду і на столі написав:

— Годинник іде цілком добре. Наш багринський закон каже, що присуди рахуються годинами багринського годинника. Чи не так?

— Таки так, — відповіли сенатори, коли прочитали питання німого.

Німий далі писав:

— Суджену мого сина засудили на сім років. Багринський годинник пройде тих сім років точно в сімох місяцях.

У радних лиця повидовжувалися.

— То ви годинника не приладили до давніх годин?

— Ні! — написав старий Туркулич. — Як схочете, то аж тоді, коли годинник уже зробить своїх сім років.

Радні стали безрадні. Пішли до ратуша. По годині на ратуші по дванацятьох годинах розійшлася по місті блискавкою вість, чому то годинник не йде, а чвалає з такою божевільною скорістю. Це на те, щоб Анні Буярівній скоріше пройшов час кари. Нарід став сміятися з суду отців духовних і з цілої міської ради.

— Цей годинник готов стати ганьбою нашого міста, — сказав римар Тухач.

— Те, що було нашою славою, тепер буде джерелом жартів і насміхів, — сказав другий.

— Скасуймо нещасний присуд! — додав третій.

Зійшлася громадська рада. Внесення, щоби присуд перерахувати, перейшло всіми голосами проти голосу одного. Проти голосував тільки старий Прасляк.

Від ради пішла депутація до старого Туркулича і сказала йому, що час кари Анни буде почислений так, як тепер іде міський годинник. Щоб лише той годинник знов став такий, який був раніше. Старий зажадав, щоб йому дали грамоту з означенням року, місяця і дня, коли Анна буде мати право віддатися, як годинник вже буе йти по старому. Не минула й година, як жадана батьком Тодора грамота маґістрату була в його руках.

Що тепер сталося, кожний вгадає. Тодір Туркулич покинув монастир і по сімох місяцях оженився з Анною Буярівною.

(Кінець).

Рада на скупарів.

Пилип Тікнес, батько лорда Овдлея, дуже потребував грошей. Просив сина, щоби позичив йому, одначе син не хотів. Тоді батько винаймив деревляну буду напроти синового дому та вивісив на ній напис:

„Направа черевиків і чобіт по дуже низьких цінах. Пилип Тікнес, батько лорда Овдлея".

Успіх тієї вивіски був знаменитий. На другий день уже й слід загинув по будці.

—o—

А як це розвязати?

Вона: — Я стою при тім, що людина повинна носити таке одіння, яке відповідалоб її волоссю. Наприклад, людина з чорним волоссям повинна носити чорну одіж; білява ясну, сивоволоса повинна носити сиву одіж і т. д.

Він: — Ну, а що, як людина лиса?

НА РІЖНІ ТЕМИ

ВІЙНА Й МИР.

На перших сторінках газет стоять новини про війну, фінсько-російську, німецько-англійську війну, про Польщу, Чехословаччину, Туреччину.

Десь по кутиках газет захована новинки про те, що американський лікар відкрив засіб поборювання інфлюенци, що французькі лікарі знайшли сировартку, яка рівночасно здержує віспу й жовту фебру, та що московські лікарі знайшли спосіб прочищувати кров з отроєння з одноокису вугля.

Цікаво, котрі факти мають більше значіння для людства. Чи ті, що про них пишеться великими буквами на передніх сторінках, чи ті, про котрі захано по кутиках? Як будуть записані в історії людства здобутки війни й здобутки мирних винаходів?

НАСЛІДКИ ВИНАХОДУ.

З Риму доносять, що 18-літній італійський винахідник Марчельо Креті придумав автомобіль, що може відбути одним гальоном газоліни дорогу 137 миль, їдучи при тому 37 і пів милі на годину.

На перший погляд, винахід виглядає просто на поправу, бо подешевіння комунікації. Замісць їхати коло 20 миль на гальон газоліни, люди будуть могти їхати по 137 миль.

Одначе в історії людства кожна поправа комунікації, а передовсім кожне подешевіння перевозу приносило з собою далеко йдучі переміни в цілому житті суспільности. Наприклад тепер з подешевінням автового перевозу авто стане доступне для людей, для котрих воно було недоступне через дорожнечу топлива. Це відібється на здібність людей переноситися з місця на місце, на їх шукання праці, на їх закупи товарів, навіть на їх мораль.

МАРНОТРАТСТВО.

За обчисленнями одного американського інженира, на одному терені природнього ґазу, положеному в Монтебелі, в Каліфорнії, розтрачується стільки природнього газу, що можнаб засвітити дві третини мешканців міста Лос Анджелеса.

У той самий день, коли про це обчислення подано до публичного відома через ґазети, до них прийшло донесення з Риму про заходи одного професора неаполітанського університету використати горяч вулкану Везувія для виробу електричної сили. Задуме він вивертіти тунель до самого осередка вулкану й відпровадувати з нього пару для електровні, в котрій пару згущуваноб на воду й при її допомозі порушуваноб турбіни для виробу електрики.

Каліфорнійське донесення вказує на марнотратність природніх багатств багатого краю, римське на те, як край, котрому природа, здається, поскупила легко-доступних багатств, дає собі раду, запрягаючи в ярмо навіть силу, що досі вміла лише нищити.

РОЗТРАТА ЛЮДСЬКОЇ СИЛИ.

На зборах Союзу Поступового Виховання, що відбулися минулого тижня в Шікаґу, виступив один з виховників в рефераті на тему „Багатства й виховання".

Під багатством він розумів не лише природні маєткові багатства, але й багатство, котре можна назвати багатством людського матеріялу. Він казав, що нинішня молодь радо приймає обовязки й хотіла би добути справність, яка дозволила би бути пожиточними членами суспільности. Одначе школа їй у цьому не дає потрібної піддержки, а депресія з браком праці удержує молодь на дітвацькому рівні.

У цей спосіб суспільність розстрачує те багатство, яке вона має в тілесній, умовій і моральній силі молодих людей.

З УКРАЇНСЬКОГО ЖИТТЯ В АМЕРИЦІ

БОСТОН, МАСС.

Резолюції злучених українських товариств.

На зборах злучених українських товариств, що відбулися в церковній салі дня 18. лютого, зібрані представники всіх українських товариств, що визнають самостійну соборну народоправну українську державу, вирішили й ухвалили таке:

„Визнаємо, що до скликання Українського Конгресу мають дати почин чотири українські запомогові організації: Український Народний Союз, Український Робітничий Союз, Українська Народна Поміч і Провидіння.

„Представники місцевих злучених українських товариств у Бостоні, Масс., підкреслюють ще раз свої бажання за один український конгрес в Америці. На тому конгресі мається вибрати Українську Парляментарну Репрезентацію, котра боронилаб самостійности соборної народоправної української держави".

Члени резолюційної комісії: **о. В. А. Каськів, К. Вишньовський, М. Маслянка, Н. Кукуруза, Л. Ґолондзій, Н. Давискиба, Петро Мороз**, секр.

КЛІВЛЕНД, О.

Для обзнайомлення американців.

Союз Українок, від. 30, влаштував 4. січня Різдвяну Вечерю, на яку прибули визначні американські гості. Предсідниця відділу, п. Катерина Мураль, відкрила вечерю молитвою, а потім пояснила гостям різдвяні звичаї та ті 12 страв, які зготовлено. Промовляли англійською мовою пані: Буртон, жінка мейора міста, Рут Абель, Л. Віттек, секретарка Йонг Вімен Крісчен Асосіейшен, Рярік, учителька з Линколн Гай Скул, Ріпіч, Михаленко, Малицька, Тарнава, Задорецька і Степанія Паливода, головна радна У. Н. Союзу. По українськи промовляли пані: Білонь, Чорній і Білецька.

Американська преса подала обширні звідомлення про ту вечерю з фотографічними знимками. Вечерю зготовили пані: Лазука, Кравчук, Воробель, Лялюк, Чубінська і Степаник, члениці від. 30 СУА.

Ева Лялюк, секр.

ЛИСТУВАННЯ РЕДАКЦІЇ

А. Б., Дітройт, Міш. — Пишуть те, що перепускає большевицька цензура. Це ясне. Правду можна розвідати тільки тоді, коли лист переданий, чи написаний тим, що втік з цього „царства". Лист надішліть, а ми Вам його звернемо, як собі цього забажаєте.

ГОЛОСИ ЧИТАЧІВ

ВСІ РАЗОМ ДЛЯ ОДНОЇ ІДЕЇ.

Передо мною мапа тої Европи (Шікаґо Сондей Трибюн, із 11. лютого 1940), що має бути темою майбутніх мирових переговорів. На ній зазначена Україна окремою краскою, так як є і з іншими державами. Правда, обкроєна та Україна (як це звичайно буває), але всетаки вона таки є на карті Европи. Згадую за це, бо надходить для нас важкий момент, який треба вміти використати. А чи ми приготовані до цього? У нас брак єдности і тому так є, що Україну заступають ріжні партії без взаємного порозуміння, а кожна окремо, й на свій лад. Це приносить українській справі шкоду. Ось тому нам конечно треба мати одну репрезентацію як тут, так і в Европі. Кому лежить на серці добро свого народу і своєї держави, той безумовно повинен тепер залишити всякі власні амбіції, а змагати до порозуміння, щоб створити один сильний фронт.

Тут в Америці є для нас добра нагода, щоби всі партії дійшли до порозуміння і створили одну Українську Репрезентацію, яка заступалаб українські справи всюди. Мені здається, що не повинно бути і одної одиниці серед українського громадянства, яка не поділялаб, що нам треба тільки одного конгресу й одної Репрезентації. Тому в такий важкий час не повинно бути між партіями аж таке непорозуміння, що не допускалоб до осягнення цеї цілі. Нам усім треба гідно служити одній великій ідеї і разом працювати для неї.

Анастасія Кочан,
Джолієт, Ілл.

ЯК МИ ПРЯМУЄМО ДО РОЗБУДОВИ ВЕЛИЧАВОГО УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНЬОГО ДОМУ.

Відновлено клич минулого року про будову величавого Українського Народнього Дому. Були наради ріжних товариств. Вислід оголошено: Не можна надіятися тепер такого чуда, бо війна. Треба вдоволитися і тримати те, що є.

Кожен розуміє, що Народній Дім це осередок українського життя громади, а не гарно вималюваний будинок. Найзліщі вороги мусять признати, що українська нюйорська громада збудувала Народній Дім перед 25 роками. Цей дім служив громаді, а подекуди цілій американській Україні цілими літами. Є в будинку сцена, котра творила історію. Є саля, що гостила історичних діячів. Майже всі великі проекти для громади, для товариств, для організацій вийшли з Народнього Дому. З нього йшли здвиги, походи, підготування до великих виступів. Є це історичний памятник. Вороги його боялися, кримінальники знеславили. Народній Дім затріщав іще раз: від основ аж до криші.

Знайшлися одиниці, що з фанатичним завзяттям врятували дім від знищення. Дали весь свій маєток, ввесь свій час, всю свою минувшину, всю свою умову і фізичну силу, закопали себе живцем у підземелля („бейзмент"), де нема сонця, щоби перебути бурю. Штука вдалася. Дім — з усім дорібком — готовий для вжитку громади. Докуплено сусідній дім для розбудови величавого... Повідомлено про це товариства, організації. Щоб вони могли для своїх цілей давати в домі підприємства, ці одиниці, рештками своїх сил, постаралися за дозвіл отворити ресторан з продажем алькогольних напитків.

Не треба ні жертв, ні зусиль, а просто прийти до цього дому, винаймити майже за безцін салю і відновлювати народне життя.

Прийшли мясниці. За оці довгі мясниці одно товариство винаймило дві салі (велику й малу) на баль, заплатило 40 дол.; одно дало гостину в двох менших галях, заплатило 10 дол.; одна організація уладила баль, заплатила за салю $13.75 — разом Народній Дім дістав торгу $63.75.

Щоб українські товариства могли користати з цього дому в часі мясниць, отже щоб Народній Дім втримати як осередок нюйорської України, підписані заплатили такі видатки від 1 грудня 1939 (від отримання дозволу на продаж алькогольних напитків) до 15 лютого 1940: на заплату податку (за пів року) і води 569.89 дол.; на заплату записів і біжучих відсотків 1,279.30 дол. Разом 1,849 дол. і 19 центів. Крім того оплачували електрику, газ, вугіль, ремонт („пльомберку"), господаря („дженітора"), всі направи від основ аж до даху і нове малювання. Кругло дві і пів тисячі долярів. А вторгували підписані, як управителі Народнього Дому від українських зорганізованих громадян $63.75.

В Ню Йорку є 68 українських товариств, старших, молодших, білих, червоних, синьо-жовтих, рожевих. Вони гуртуються біля трьох православних, двох протестантських і одної католицької церкви. Є і самостійні. З них усіх користали з єдиного Українського Дому 3 товариства. Решта пішли по найріжнороднійших неукраїнських салях та домах. Чи не варто подивляти українську солідарність?

В. Лазута, С. Демидчук.

Побожний.

Хвалилася сусідка сусідці:

— О, мій чолвік дуже побожний. Ще не трапилося ніколи, щоб мене в неділю бив.

ІСПИТ НА СМІТЯРЯ.

Міський уряд у Ню Йорку придумав низку проб для кандидатів на робітників міського департаменту чищення вулиць. Між іншим кандидат має мати силу підняти 120-фунтову смітярку понад голову.

В кожній український хаті повинен знаходитися часопис „Свобода".

НА НАРОДНІ ПОТРЕБИ

НЮ ЙОРК, Н. Й.

На тутешні інституції.

Від вибуху війни в Европі всі грошеві жертви американських українців на поміч ріжним українським культурним та просвітнім установам у ріднім краю майже немислимі. Та це не значить, що наша жертвенна діяльність на інші народні потреби вже закінчилась. Коли не можливо помогти нашим братам на українських землях, то тепер мусимо звернути всю нашу увагу на ріжні українські установи по українських громадах тут в Америці. Бо те, що ми зробимо для українського життя тут, матиме вплив також і на старокраєві справи, на визволення українського народу зпід ярма.

Українське товариство „Зоря", від. 69 У. Н. Союзу, жертвувало від себе з каси певну суму грошей на поміч рідному краєві. Також поодинокі члени складали жертви від себе. Жертвенність тов. „Зоря" стала його традицією. Зачинаючи новий рік, члени нашого товариства на своїх річних зборах ухвалили жертвувати з товариської каси як „коляду" $10 на пропаґанду української справи і $10 на вищу українську школу в Стемфорді. Разом вислано через Обєднання $20.

Йосиф Забавчук, предс.; Михайло Линтей, секр.; Іван Мартинець, кас.

ГОЛИОК, МАСС.

На акцію визволення України.

На річних зборах тов. ім. Тараса Шевченка, від. 52 УНС, котрі відбулися 14 січня 1940, присутні члени зложили жертву на акцію визволення України. Жертвували по $1: М. Федорів, С. Клемик, С. Шевчук, М. Мазур, Н. Околіта, В. Грибик, І. Борденюк, В. Бурко, Д. Шабан, І. Процишин, Д. Хрупалик; І. Шило 50 ц. Разом $11.50, які вислано на призначену ціль через Обєднання.

Д. Хрупалик, секр.

ДІТРОЙТ, МІШ.

На каледж у Стемфорді.

День 18 січня ц. р. був великою несподіванкою для громадян Йосафата й Анастасії Філяс. Того дня, з нагоди 25-літньої річниці їхнього подружого життя, громадяни М. Лисяк, Н. Амброзяк, П. Ґрейзел і Гаврилюк справили їм гарну несподівану забаву, на яку зійшлося коло 400 людей. Забава відбулась в Укр. Нар. Домі при Мартин ев. Коло 5 год. попол. входять на салю ювилянти, не прочуваючи нічого. В дверях їх зустріли з привітом комітетові і діти, які, чіпляючи китиці цвітів, побажали їм з нагоди ювилею всього найкращого. В той час роздалися рясні оплески, а музика заграла марша. Ювилятам зо зворушення станули сльози в очах.

Ювилейний обід розпочато молитвою, яку промовив приявний о. Побуцький. По обіді тостмайстер п. І. Форись виголосив промову, в якій підкреслив заслуги ювилятів на народнім полі. Ювиляти живуть примірно не лише в своїм домашнім житті, але є приміром для інших українських громадян. Нема української інституції, чи народньої цілі, якої вони не піддержувалиб своїми жертвами. Вони є фундаторами місцевого У. Н. Дому, на який зложили $200. Всюди, де вимагає цього потреба, вони є. О. С. Побуцький в імені церкви побажав ювилятам многих літ. Адв. І. Кузь представив анґлійською мовою ювилятів чужинцям, що також прийшли численно на ту забаву. Далі привіти складали: пані Шустакевич від жіночих орґанізацій, п. Н. Кіптик від бизнесменів; з канадійців говорили адв. І. Ящів і д-р Вахна; від У. Н. Дому д-р Кібзей і В. Чмир. Від дітройтських союзовців, зокрема від 292 відділу УНС, складав побажання секр. П. Кізел і при тім сказав, що ювилят Філяс був першим секретарем 292 відділу УНС і видно мав щасливу руку, бо цей відділ зріс опісля в найбільший у цілім стейті Мішіґен.

По всіх промовах забрали слово ювиляти і дякували всім з глибини душі за цю приємну несподіванку та заявляли, що працювали для української справи з громадянського обовязку, бо це є обовязком кожного працювати для народної справи. П. Форись попросив приявних зложити дар на школу в Стемфорді, щоб українська молодь могла в рідній школі виховуватись на добрих провідних громадян. Збіркою занялись п. Дзядик і п. Козаченко. Зібрано $10.60, котрі передано на призначену ціль.

Присутній.

ПОСМЕРТНІ ВІСТІ

У Кентон, Огайо, померла в шпиталі в наслідок нещасного випадку 23. лютого 1940. року в год. 12:45 рано членкиня відділу 115. У. Н. Союзу

КАТЕРИНА ДИЛЬ.

Вступила до Союзу 5. лютого 1931. р.

Родилася 25. лютого 1912. р. в Стефкові, пов. Лісько, Галичині.

Полишила мужа Івана.

Похорон відбувся в понеділок, 26. лютого.

Нехай буде земля їй пером!

К. Додада, секр.

ВОТЕРВЛИТ, Н. Й.

З забави на визвольну акцію.

В суботу, 10 лютого 1940 р., відбулася в Українськім Ам. Гром. Клюбі у Вотервлит, Н. Й., несподівана гостина для Олени і Стефана Чайковських з нагоди їх 25-літнього ювилею подружжя. Ініціятиву такої забави подали їх син Іван і донька Анна. На ґалі заставлено столи зо смачними стравами, а за столом було біля сотки гостей. Святом проводив Й. Білицький з Когоз. Леон Завойський згадав про рідний край і український нарід, яке горе тепер переживають ті, що є на вигнанні. А що ми тут маємо досить усього, ми не повинні забути про них і хоч на горня кави зложитись. Гості зложили жертви $27.93 на визвольну акцію. Жертви зложили: С. Чайковський $2; по $1: Л. Завойський, М. Мадараш, Й. Білинський, Сташко, К. Спяк, Е. Сташко, Н. Дровецький, І. Миронович, П. Змуд, Бохенек. І. Урбан, І. Чайковський, С. Ковальчик; по 50 ц.: Д. Вуйцік, Анди, О. Мосюк, В. Вовчук, С. Миханів, Ф. Васуля, В. Футулуйчук, А. Дровецький, Палінський, М. Дерлиця, Ю. Бокай, Н. Футулуйчук, М. Л. Завойський, А. Шеремета, К. Мадараш, І. Савюк, М. Завойський, Й. Розембайбер, П. Ковальчик; по 25 ц.: А. Карафанда, І. Легуняк, пані Білинська, Ю. Атаманюк, А. Качмар, Ґроморецька. Дрібними $1.93. Збіркою занялись пані Ю. Атаманюк і А. Данюсяр. Гроші переслано через Обєднання.

Участик М. З.

В КОЖНІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ ПОВИНЕН ЗНАХОДИТИСЯ ЧАСОПИС „СВОБОДА".

ТАРЗАН І ВОГНІ ТОРУ

(103)

Крадькома заговорив Тарзан до свого товариша недолі, раторця Валюка, в копальні жемчуґів Тору: „Чи ти боровся за свою свободу, якби знав, що маєш нагоду перемогти?" „Дуже радо", відповів Валюк. „Навіть колиб нагода була мала. Краще згинути в боротьбі, ніж поволі в тім пеклі. Тут нас жде також смерть, і то смерть з муками".

„Ти правду сказав. Нас усіх тут чекає смерть з муками. А коли ми піднесемо повстання, то лише дехто з нас згине. Інші матимуть нагоду дістатись на волю. Хто знає, може серед тих щасливців знайдешся ти, я. Нині в бараках перекажи це іншим". „Тихо", перестеріг раторець. „Сторож надходить".

Тарзан легесенько назад присунувся на своє місце біля Перія і почав ударяти джаґаном, немов нічого не сталось. Та водночас він обдумував плян; Якби Дарнові і Юкаґові вдалась їх місія, що дуже правдоподібне, і якби наспіла з Ратору поміч, він міг би викликати повстання в середині. Тоді напевно вони перемогли б.

Всетаки цілий той плян мусів опиратись на надії, що місія Дарна і Юкаґа вдалась. Без помочи з Ратору це було впрост неймовірним, щоб вирватися з цього пекла. На кожному кроці тут чигала смерть. Тимчасом Дарно і Юкаґ з трудом перебивалися крізь нетри. Юкаґ навіть заявив, що без освоєного слона вони нічого не вдіють.